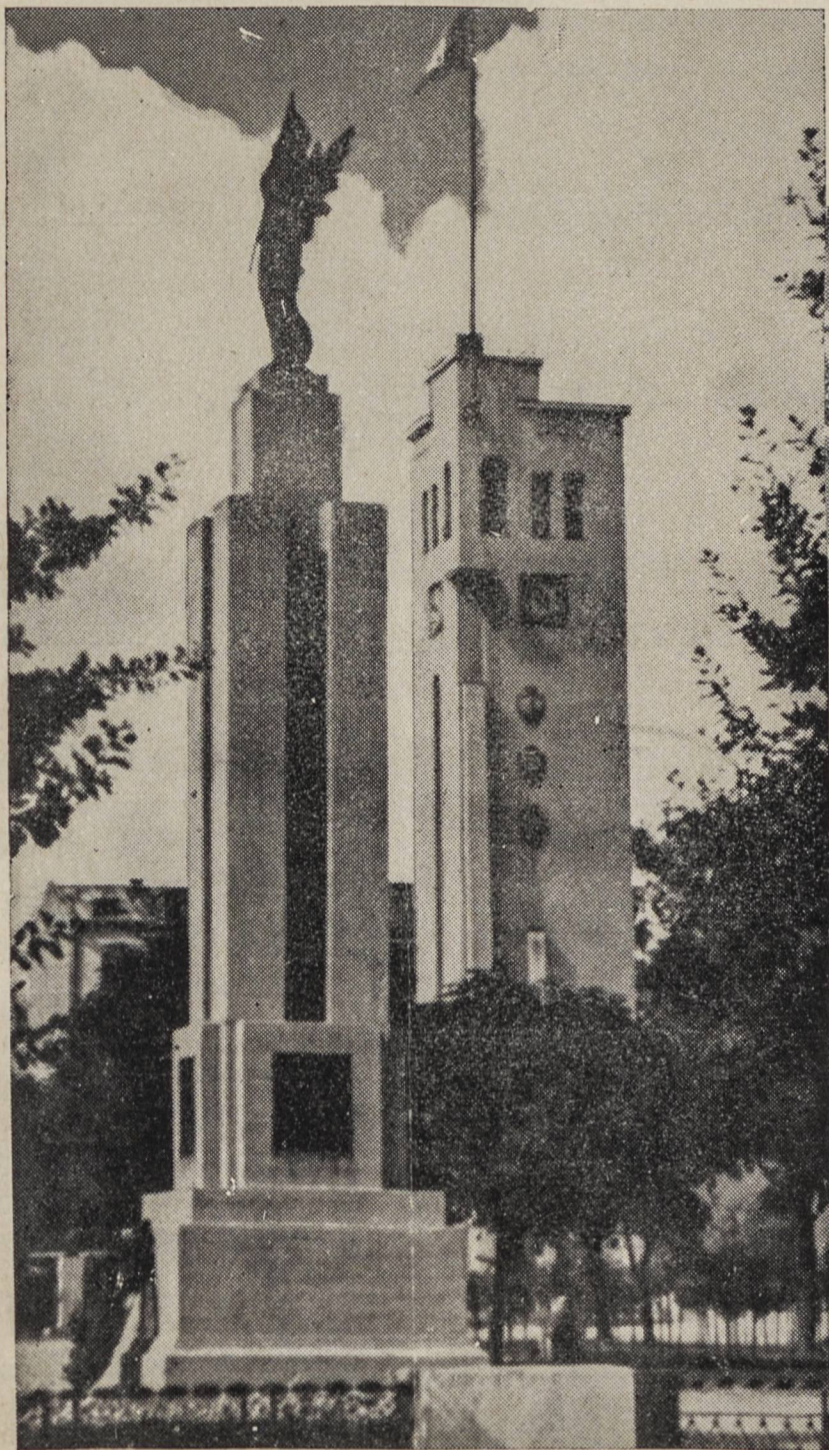
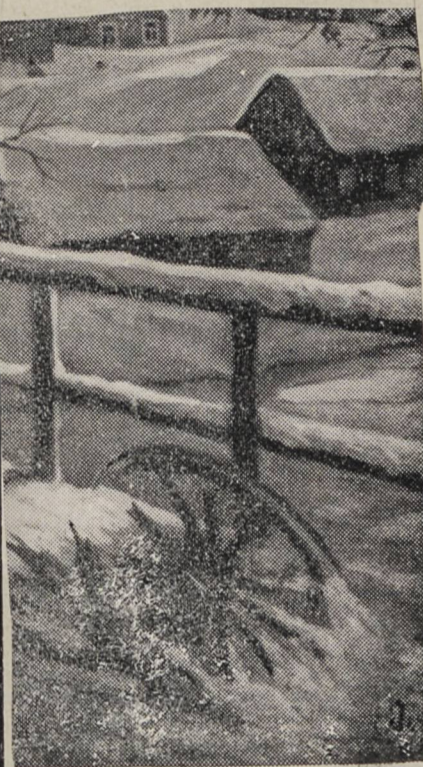

MARGUTIS

LIETUVOS LAISVĖS STOVYLA, KAUNE

UTAS ANT ALYTAUS TILTO.

MO DARBU

MARGUTIS

PUBLISHED SEMI-MONTHLY ON THE

15th and 30th

ANTANAS VANAGAITIS

Editor-Publisher

Entered as second-class matter at the post office at Chicago, Illinois, May 16th, 1928, under the act of March 3rd, 1879. SUBSCRIPTION PRICE \$2.00 YEARLY. 10c a copy. The publisher assumes no responsibility for return of unsolicited manuscript.

MARGUTIS, 6755 South Western Avenue,
Chicago, Illinois
PHONE GROVEHILL 2242

Pho

I
G

Of

Ph

K

Redaktorius K. S. Karpus
Kaina \$2.00

Savaitraštis leidžiamas Clevelande

Adresas:

6820 SUPERIOR AVENUE
CLEVELAND, OHIO.

SANDARA

Tautinės Sandaros Organas.

Metams kaina \$2.00

Red. M. VAIDYLA

Adresas: 840 W. 33rd Str.

ANTANAS B. PETKUS

Laidotuvių Direktorius **ANTANAS B. PETKUS** įrengė naują, modernią koplyčią Chicagoje, Marquette park kolonijoje, prie 68-tos ir South Western Avenue.

6812 So. Western Avenue

Tel. GROvehill 0142

Antrą laidojimo įstaigą dir. A. Petkus turi Ciceroj —

1410 South 49th Court

Tel. Cicero 2109

ROSEWAY REPAIR SHOP

VINCAS YUCIUS, Savininkas

10751 SOUTH MICHIGAN AVE.

CHICAGO, ILL.

**ROSEWAY REPAIR SHOP YRA MUZIKALIŲ
INSTRUMENTŲ KRAUTUVĖ, ROSELAND'E.**

Jeigu turite sugadyta koki nors muzikos instrumentą, tai neišmeskite lauk, o duokite jį sutaisyti. **ROSEWAY REPAIR SHOP** jums sutaisys ir turėsite kaip naują. O jeigu nenorite taisyti, nenorite vartoti to muzikos instrumento, tai nuvežkite pas **ROSEWAY** ir iš jūsų nupirks. Mokės gerą kainą.

Taip pat, jeigu norite nusipirkti naują koki nors muzikos instrumentą - trumpetą, saxaphone, smulką, gitarą, armoniką ar ką nors kitką, tai nuvažiuokite į **ROSEWAY** krautuvę, 10751 South Michigan Ave. Arba galite pasiteirauti telefonuodami PULLman 7510. Savininkas yra lietuvis - **VINCAS YUCIUS**.

MARGUTIS

Foremost Lithuanian Journal
of Music, Folklore and
Humor

— Synchronized With —
Outstanding Radio Programs

LAI GYVUOJA LIETUVA -- LAISVA, NEPRIKLAUSOMA!

PIRMAS LIETUVOS KARININKAS JUOZA PAVIČIUS PAŠAUTAS ANT ALYTAUS TILTO.

\$12,000 LIETUVOS VADAVIMO DARBUI!

**SEIME AUKŲ SUDĖTA VIRŠ \$6,500; LIETU-
VAI VADUOTI SAJUNGA PRIE TO PRIDE-
DA VISUS SAVO IŽDE TURIMUS VIRŠ
\$6,000 VISUOMENĖS AUKŲ**

NEW YORK, N. Y. — Amerikos Lietuvių Seimas, sušauktas Lietuvos nepriklausomybės gelbėjimui, dabartiniame momente kada Lietuvai grėsia didžiausias pavojus, atliko savo užduotis geriausia, kokias dabartinio momento sąlygos reikalauja:

1. Nutarė rinkti milijoną parašų ant prašymų, kad Amerikos vyriausybė ap-

gintų Lietuvos nepriklausomybę, kad neleistų Lietuvai patekti Sovietų vergijon.

2. Seimas pasisakė Lietuvių tautos nuomonę prieš tai ką paskelbė Sovietų komisaras Molotov iš Maskvos, kuris skelbė pasauliui neva "autonomijas" savo numatytoms pavergti tautoms, kartu ir Lietuvai. Seimas išnešė pareiškimą jog mes Amerikos piliečiai Lietuviai nesutinkame su tokiu Sovietų planų pavergti Lietuvą — mes reikalaujame, kad būtų išpildyta Atlanto Čarterio pažadai, už ką Amerika pasiskelbė kariaujanti. Seimas stoja už visišką pilną Lietuvos Nepriklausomybę.

3. Seimas nutarė vienbalsiai dideli Karo Bonų vąjų nuo Vasario 16 iki Kovo 31, dar didesniai parėmimui Amerikos karo pastangų priešą nugalėti.

Seimo metu parduota ar gauta pažadėjimų pirkti U. S. War Bonds net už \$164,000!

4. Seimas išrinko visuomenės atstovų vyriausiją Vykdomą Komitetą iš 17 asmenų Seimo nutarimams vykdyti sąryšyje su Lietuvos vadavimu.

5. Seimas gavo žinias ir pažadėjimus, kad šymet sąryšyje su Vasario 16-tos minėjimu Lietuvos Nepriklausomybės proklamacijas išleis keleto valstijų gubernatoriai kas reiškia jog jie pripažysta Lietuvą nepriklausomą ir savistovę valstybę.

6. Vienas iš pačių svarbiųjų Seimo tikslų — supažindinimas Amerikos visuomenės su Lietuvos laisvės klausimu — praves tas triumfališkai:

a. Žinios apie Seimą ir Lietuvį tautos troškimus nuo pat pirmos Seimo dienos paskleistos Amerikos spaudoje, visoje šalyje, ir per radio.

b. Seimo atidarymas ir Angliškos Kalbos apie Lietuvą ir Amerikos Lietuvį piliečių veiklą transliuota per New York'o miesto oficialę radio stotį.

7. Seimas, nors trumpu laiku sušauktas, turėjo 404 delegatus (nepriskaitoma Lietuvos Atsovas, Generalinis Konsulas ir kiti žymūs atstovai nei Lietuviai šiaip atsilankę į Seimą kaip svečiai).

8. Seimas užgyrė įsteigimą Lietuvos Prezidento A. Smetonos Pamiklo Fondo ir užtvirtino tam komisiją. Ta komisija išsidirbs savo taisyklės ir aukų gavimo būdus vėliau.

9. Seimui aukų susiūsta ir Seimo metu sudėta virš \$6,500, ir vis dar aukos plaukia. Prie šios sumos Lietuvai Vaduoti Sąjunga prideda visus savo turimus virš \$6,000 anksčiau visuomenės sudėtų aukų Lietuvos vadavimo darbui vykdyti ir paveda tam iš 17 asmenų išrinktam visuomenės atstovų Vyriausiam Vykdomam Komitetui.

10. Nutarta pasiūsti parama Lietuvos atstovybėms esančioms nekuriuose šalyse, kurioms reikalinga parama.

11. Seimas parodė didžiausį norą visų Amerikos Lietuvų bendro veikimo ir priėmė tuo tikslu rezoliuciją. Seimas supranta kad tik vieningai dirbdami, nesiskirstydami į sroves ir nesmerkdami vieni kitų Amerikos Lietuviai galės atsiekti didžiausios naudos Lietuvos Nepriklausomybės atgavimui. Tą atsiekti ir daugiausia laimėti Lietuvos laisvei Seimas mato tik remiant ir kooperuojant su Lietuvos valdžios likučiais.

VIENINGOS VEIKLOS REIKALŲ REZOLIUCIJĄ

Vasario 6, New York'e, Amerikos Lietuvų Seime, priimta sekanti rezoliucija užgirianti bendrą Amerikos Lietuvų veiklą Lietuvos vadavimo darbe:

Šis Seimas pilnai supranta ir įvertina vieningumo reikšmę Amerikos Lietuvų visuomenėje Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo darbe, bet taipgi stipriai pareiškia kad Amerikos Lietuviai laukia iš mūsų veikėjų ne vien tik vienybės bet ir veiklos; ji trokšta kad būtų aiškus teigiamas veiklos programos ir kad darbas Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo atžvilgiu būtų vedamas aktingai ir gyvai.

Šis Seimas pareiškia nepasitenkinimą tokia organizuota popierine vienybe kuri nieko neveikia ir kartais net neigia ne tik pačią atktingą veiklą bet net daro užpuolimus ant Nepriklausomos Lietuvos valdžios likučių ir vedą polemiką spaudoje, kuri skaldo mūsų įiegas ir kenkia Lietuvos nepriklausomybės vadavimo darbui.

Taigi šis Seimas, rimtai apsvarstęs Lietuvos nepriklausomybės reikalą sudarė aiškų programą Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo tikslui, ir savo sesijose išrinko Seimo nutarimams įgyvendinti Vykdomąjį Komitetą ir speciales komisijas.

Seimas įpareigoja savo Vykdomąjį Komitetą ir speciales komisijas aktingai vykdyti Seimo nutarimus ir dėti visas pastangas, kad mūsų visuomenė susitartų vieningam darbui Lietuvos Nepriklausomybei atstatyti.

PIRKITE KARO BONUS!
ŠIAME AMERIKOS LIETUVIŲ
VAJUJE!

VADUOKIME VILNIŲ!

Jau aušrelė aušta,
Netoli diena,
Kada atvaduosim
Laisvą Lietuvą!

Visi Lietuviai,
Kiek tik mūsų bus,
Stokime į kovą
Prieš užgrobikus!

Nacių mes nebijom,
Nebaisi kova,
Už Lietuvos laisvę,
Mūs tauta gyva!

Visi Lietuviai,
Kiek tik mūsų bus!
Stokim į kovą
Prieš užgrobikus!

Gedimino Pilį,
Turim išvaduoti,
Broliams Lietuvoje,
Laisvą valdžią duoti!

Visi Lietuviai . . .

Laisva mūs Tėvynė,
Buvo ji ir bus!
Reik tik iškrapštyti
Iš tenai nacius!

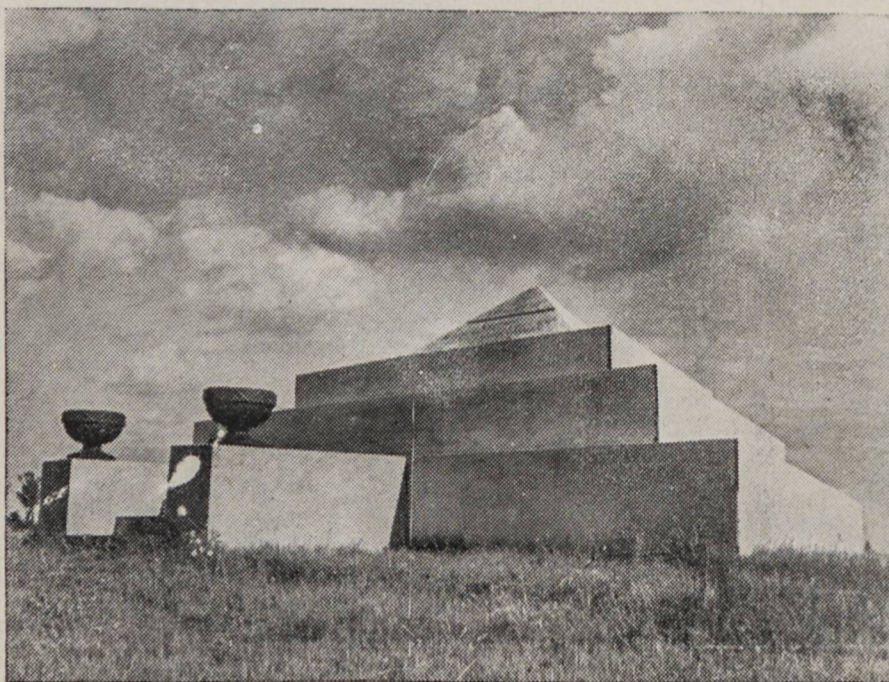
Visi Lietuviai . . .

Dr. Jonas Basanavičius, Lietuvos Tautos Patriarchas.
Mirė Vilniuje, Vasario 16 dieną, 1926 metais. Palaidotas
Rasų kapinėse, Vilniuje.

Illuminuotas Vytauto Didžiojo Muziejus, Kaune, Vasario 16 dienos Iškilmių progą.

Paminklas Povilui Lukšiui.

25 M. KAIP ŽUVO PIRMAS LIETUVOS KAREIVIS P. LUKŠYS

(LKFSB) 1919 m. besiveržiančių bolševikų kariuomenė keliomis kryptimis veržėsi Kauno linkui. Pirmos žymesnės kautynės tarp bolševikų ir Lietuvos dalinių įvyko vasario 7-9 dienomis, jų metu Kėdainių apylinkėje, ties Taučiūnų kaimu žuvo pirmas Lietuvos kareivis - savanoris Povilas Lukšys. Jisai buvo kilęs iš Kazokų kaimo, Surviliškio valsč., Kėdainių apskr. Išaugęs katalikų šeimoje jisai netgi priklausė katalikų jaunimo organizacijai — pavasarininkams, kurie, kaip žinome, slapčiai veikė net pirmosios vokiečių okupacijos metu. Apie jo mirtį jo kovų draugai papasakojo šitokių smulkmenų: vakarą, apie 18 val. (6 val. vak.) aštuoni žmonės buvo pasiūsti žvalgybon. Jų tarpe buvo ir Povilas Lukšys. Gavo geras roges, į kurias buvo pakinkyta pora arklų. Apsiginklavo lengvuojų kulkosvaidžiu, net ir vėžėjui davė šautuvą. Nakčia bevažiudami mišku — paklydo. Apie dvilyktą valandą nakties pamatė miške žiburį, užsuko pažiūrėti; ūkininko troboje kūrenosi krosnis. Truputį sušilo, užkando ir šeiminko nurodymais, leidosi toliau žvalgyti. Pradėjo aušti. Išvažiavo iš miško, pastebėjo kaimą. Tiesiai į jį nuvažiavo, bet pasuko

pro kaimą. Bevažiudami gale kaimo pastebėjo kažką vaikstant. Buvo tamsu ir jie negalėjo įžiūrėti, kas vaikšto. Vienas kareivis iššovė ir bematant iš kaimo pasipylė apie 30-40 bolševikų, bet lietuvių kulkosvaidžiui veikiant, jie pasitraukė. Tačiau tuo momentu keli raiteliai miške panorą lietuvių žvalgams pastoti kelią į mišką, bet ir jie kažkur dingo. Lietuvių kariai suvirto į roges ir — atgal. Tuo metu iš šono, nuo krūmų pasigirdo keletas šūvių, gal taip 6-7. Staiga rogėse susviro Povilas Lukšys. Jo veidas apsipylė kraujais. Kulipka buvo pataikiusi į galvą. Zuvusiojo garbei Lietuvoje pastatytas paminklas, o jo motina ir seserys gavo žemės ir gyvena Paobelės dvare, kur a. a. Pov. Lukšys buvo sargyboje prieš pat kautynes.

MARGUČIO

RADIO PROGRAMAI iš WHFC (1450 kil.) pirmadieniais, antradieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais, 9:30 val. vakare.

SEKMADIENIAIS 1 val. po piet.
PENKTADIENIAIS 7 val. vakare.

Tel. GROvehill 2242
6755 So. Western Ave., Chicago, Ill.

SIBIRO KALĖJIME.

Scenos gilumoje matyti prirakintas prie sienos senelis. Už scenos suskamba ir greit nutilsta daina: "Leisk į Tėvynę".

Senelis.

Kas tai?

Lyg Tėvynės daina!

Bet ne!

Tai suvargusi mano dvasia Aimanuoja.

Taip sapnas saldus,

Daugiau nieko!

Vos tik akis aš sumerkiu — Vaizdenasi man

Ir šešupės krantai,

Ir vyšnių sodai . . .

Žali rūtų darželiai . . .

Sustoki, širdie!

Kur gi tu nuskrijai?!

Ach, išraukite širdį —

Su ja man gyventi sunku!

Tieji pančiai,

(Žvanga pančiai)

Tas Sibiras!

Kaip tai visa sunku . . .

Kaip, sunku! . . .

(Už scenos girdėti žingsniai.)

Kas? Lyg eina?!

Tai sargas!

(Kalėjimo sargas įstumia jaunikaitį.)

Oi ne! Tai naujas svečias.

Jaunikaitis.

Taip! tai naujas svečias.

Senelis.

Tu dainavai?

Jaunikaitis.

Aš.

Senelis.

Eini kalėjiman ir tu dainuoji?!

Jaunikaitis.

Taip! Dabar visi lietuviai

Taip daro:

Muša kakta vergijos sieną.

Senelis.

Ir pramuš?!

Jaunikaitis.

Pramuš! . . .

Senelis.

Duok ranką, jaunuoli.

Esi tikras lietuvis.

Sakyk: kaip čionai pakliuvai?

Jaunikaitis.

Klausyk!

"Tylaukij rūščiai sušvilpė vėjas" — (daina kuriai parašė muziką A. Vanagaitis.)

Senelis.

(klauso dainos ir galop nudžiugęs prabyla).

Eikš, tautietie. Eikš arčiau!

Bus ramiau širdelėi!

Ir aš kitados lygiai dainavau.

Bet dabar — pažiūrėk!

Aš senelis baugus,

Nors mano širdis dar jauna,

Visai dar jauna.

Prirakintas šunelis

Iš nerimo staugia,

Aš apsiverkti nebegaliu.

O, pančiai, jūs pančiai,

Vergijos jūs pančiai!
 Tam nesate sunkūs,
 Kas gimęs vergu.
 Bet aš esmi laisvas,
 Aš laisvas...

(bando traukti pančius)
 Trupėkite, pančiai! ...
 Oi, netrupa pančiai —
 Bejėgis juk aš! ...
 Už ką gi čia sėdžiu?
 Neužmušiau, ne!
 Ir nepavogiau, ne!
 Tiktai aš mylėjau
 Lietuvos šalelę —
 Ją kėliau iš miego gilaus.
 Už laisvę Tėvynės
 Sau nelaisvę pirkau!
 O, Dieve! Esi neteisingas!
 Liepi mums mylėti
 Tą gimtąją šalį —
 Ir skaudžiai už meilę baudi!...

Jaunikaitis.

Nutilki, seneli!
 Tavo lūpos meluoja,
 Nors tujen ką kita sakai.
 Kur gi tauta
 Pigiai laisvę sau pirkė?
 Nepirks jos pigiai ir lietuviai.
 Vien vargas ir skausmas,
 Vien ašaros, kraujas

Vaduoja tautas,
 Ne vieno tautiečio
 Išbalę kaulėliai
 Po Sibiro tyrus
 Nerimsta ir ilgias
 Šešupės krantų.
 Ir mudu priglaus
 Svetimoji žemelė ...
 Ir kaulai ilgės Tėvynės —
 Tai kas?!
 Juk atskris iš Tėvynės vėjelis,
 Aplankys mūsų kapą,
 Paguos, suramins
 Ir, pagrižęs Tėvynės,
 Šimtus darbininkų
 Mūsų vietoj sužadins.
 Žiūrėk, tik žiūrėk!
 Ar matai?!
 Už tūkstančių mylių
 Tėvynę regiu.
 Žiūrėk! Jau aušrelė ten švinta!
 Iš visur pasipylė
 Darbininkų pulkai ...
 Ar matai?! Ar matai?!
 Ir kas man kalėjimas?
 Kas Sibiras man?!
 Kas laisvajai sielai
 Bandys kelią užstot?!

Senelis.

Kas tau?

Jaunikaitis.

Man?! — nieks!
 Nebijok:
 Tai mano siela
 Su Tėvyne kalbėjo.
 (bando traukti pančius)
 Šalin tieji pančiai!
 Juk jie surūdijo!
 Trupėti jiems laikas!

(Prieina prie senelio ir trauko pančius.
 Sutrauko senelio pančius ir, iškėlęs juos
 rankoje, dainuoja paskutinį posmą: "Tir-
 laukųj rūsčiai ... Pančiai jau krinta ..."
 Senelis bėgioja scenoje ir kalba: Ach,
 laisvas, aš laisvas! ... Širdie, ar gali?!
 Kaip brangi žmogui laisvė, nelaisvėje bu-
 vos ...)

Jaunikaitis.

Ar matai?
 Ten Šešupės krantai ...
 O ten Nemunėlis rita vilnis.

(Dainuoja: "Op, op ... Kas ten?!
 Nemunėlis?")

— Uždanga pamažu leidžiama. —

NE TAS YRA DIDIS

Ne tas yra didis, prieš ką milijonai
 prispausti vergijos žemyn galvas lenkia,
 o dvasioje keikia; didi ne tironai,
 kurie reikia garbinti, nors jie visiems kenkia.

Tik tas yra didis, kurs gyvasti savo
 be baimės aukoja dėl artimo laimės,
 kuris didžius darbus žmonijai aukavo,
 prieš ką žmonės klaupia iš dėkui, n'iš baimės.

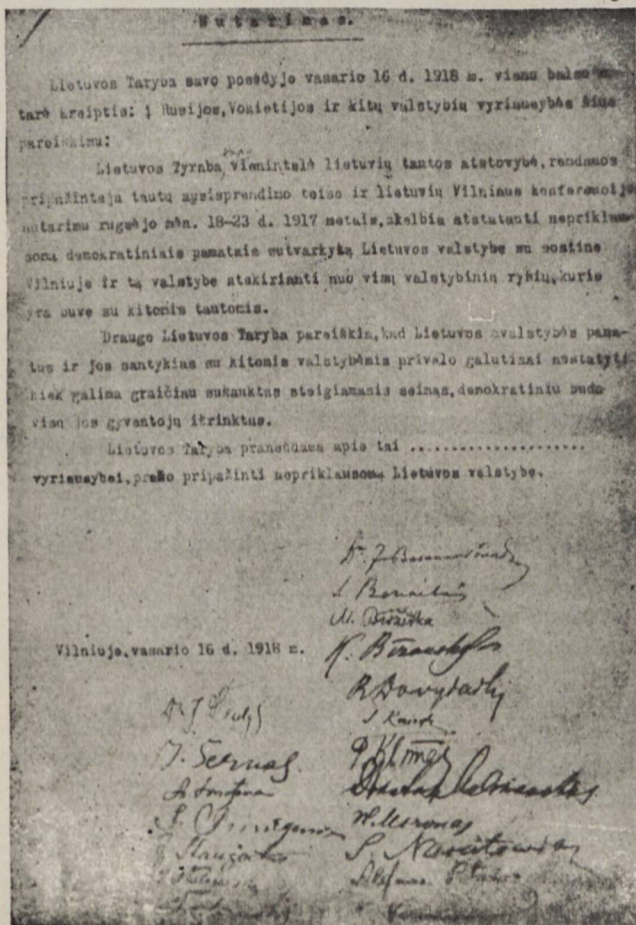
Ne tas yra galingas, kurioje galybė
 tik ašarų, kraujo upelių braidytų,
 kurio galę skelbtų griuvėsių daugybė,
 sudegintų turtų, žmonių išžudytų.

Galingas tasai, kurs be kraujo gal skleisti
 pasaulį brolybę iš krašto į kraštą,
 kurs vargdieniui duoda nors kiek pailsėti,
 palengvina sunkią gyvenimo naštą.

Ne tas yra drąsus, kurs stvėręs kardo
 dantimis grieždamas lyg žvėris įniršęs
 tik artimą puola ir laimė jo ardo
 pats būdamas žmogus visai užmiršęs.

Drąsų tiktai tą mes turim vadinti,
 kuris mums minties kovoja laisvę,
 kurs nuomones savo išdrįsta apginti,
 kurs akys galingam pasako teisybę.

DR. V. KUDIRKA.

Lietuvos Nepriklausomybės Aktas

50 METŲ LIETUVOS HIMNUI

Kaip dr. V. Kudirka parašė
Lietuvos Himną

Nedaug jau /bepaliko žmonių, arčiau pažinojusių Didįjį Varpininką, Lietuvos himno autorių, daktarą Vincą Kudirką. Vienas iš to nedaugelio, pensininkas Matas Sabas, baltabarzdis, bet dar gyvai nusiteikęs linksmo būdo 73 metų amžiaus senukas, pasakojo apie anuos praėjusius laikus.

— Esu jaunas žmogus, papasakokite ką nors iš Kudirkos veikimo laikų. Ne tik aš pats bet ir plačioji visuomenė apie tai taip pat mažai ką žino.

Sabas išsitraukė metalinę dėžutę, išsiėmė iš naminio tabako suvuktą cigarą, užsidegė, patraukė keletą dūmų, nusikosėjo.

— Tai matai, — sako, — savo darbo tabaką rūkau, lygiai kaip anuomet, kai dar mokytojavau Paežeriuose... Buvau tuomet liaudies mokytoju, o kai mane atkėlė į Paežerius, susipažinau su Kudirkų šeimyna ir dar jaunesnįjį Vinco brolių Jonuką mokiau skaityti bei rašyti. Gabus buvo vyrukas, tik truputį linkęs pašposauti... Dr. V. Kudirka tuomet jau daktaravo Naumiestyje ir buvo žandarų priežiūroje. Jo santykiai su tėvais dėl to ne kokie buvo. Ir aš, prisiklausęs senio Kudirkos pasakojimų apie "sūnų palaidūną", nusprendžiau juodu bent truputį suartinti. Kai nuvažiuodavau Naumiestin, papasakodavau daktarui, kas gero tėviškėje girdėti, o kai grįždavau, tai tėvams parveždavau naujienų apie sūnų...

— Taigi, — tęsė jis, — kartą Paežerių valsčiaus raštinėje, anuomet vadinamoje "gminnoje upravlenije", buvo susirinkę keletas apylinkės ūkininkų, jų tarpe ir dr. V. Kudirkos tėvas. Staiga raštinėn įėjo ūkininkas Balčiūnas ir išsiėmęs iš kapšiuko 8 rublius trenkė juos ant stalo, sakydamas "pisoriui".

"Še, pasiimk! Visi vagys, iki paties ciesoriaus!" Mat, Balčiūno žmona buvo nuvažiavusi Vokietijon gydytis ir dėl operacijos išbuvo ilgiau, negu leido užsienio pasas. Ir už tai atėjo toji 8 rublių bauda. Balčiūnos ilgai jos nemokėjo, bet pagaliau ji prispyrė "načalstva". Ten pat buvęs launi-

kas (posėdininkas) Miliauskas, kuris kažkodėl pykosi su Balčiūnu, liepė raštininkui sustatyti protokolą už ciesoriaus įžeidimą. Visi puolė jį atkalbinti, bet šisai dar griežtesnis pasidarė ir visus buvusius surašė liudininkais. Balčiūnui, žinoma, gresė didelė bausmė už paties caro "išnevožymą", bet čia jį išgelbėjo dr. V. Kudirkos tėvas. Teisme jis paliudyjo, kad išsireiškimas "iki paties ciesoriaus" neličia caro garbės, nes jis išskiriamas. Kaip pavyzdį, senis Kudirka papasakojo, kad "kelionė iki Vilkaviškio" reiškia, kad į patį Vilkaviškį nebuvo nukeliamas, o tik iki jo. Kadangi protokolas buvo surašytas už "ciesoriaus apvaginimą", o senis Kudirka teisme paliudijo, kad Balčiūnas caro vagimi nepavadino, jis liko išteisintas, tik gavo rūstų pabarimą, kad kitą kartą mandagiau kalbėtų. Po teismo senis Kudirka juokėsi.

— Tai su šitokiomis linksmomis naujienomis. — pasakoja toliau Sabas, — nuvažiavau į Naumiestį pas daktarą Vincą Kudirką ir jam papasakojau, kaip jo tėvas teisme liudijo. Kudirka kvotojo ir buvo labai patenkintas, kad jo tėvas taip vikriai išgelbėjo kaimyną. Šį kartą palikau nakvoti pas dr. Kudirką.

— Ar nebijosi su manimi miegoti viename kambaryje? — paklausė manęs daktaras.

Mat, Kudirka jau sirgo džiova ir todėl pasidarė įspūdis, kad jis apie tai nori priminti.

— Ne, nebijau, — atsakiau. Tuomet Kudirka šyptelėjo ir paaiškino:

— Užsikrėsti tai nebijok, bet apie žandarus ar pagalvojai?

Kai aš jam paaiškinau, kad ir žandarų nebijau, tuomet Kudirka lyg ir dar atviresnis pasidarė. Prieš einant gulti Kudirka išsiėmė iš stalčiaus popierio lapą, atsistojo ir tarė:

— O dabar pasiklausyk: parašiau himną lietuviams.

Ir Kudirką pradėjo: "Dieve, Lietuvą gink!"...

— Bet, daktare, — tariu aš, juk tai labai primena "Bože caria chrani"...

Dr. V. Kudirka, išgirdęs, "Bože caria chrani", kiek susiraukė, pasakui pagalvojęs įmetė popierį atgal į stalčių.

— Tiesa sakai! — pasakė jis.

— Reikės pradžių pataisyti.

Sabas truputį nutilo. Vėl išsiėmė metalinę dėžutę su savos gamybos cigarais ir užsirūkė.

— Kodėl nutraukėtė pasakojimą, — klausiu jo.

— Palauk. Reikia atsikvėpti, o, svarbiausia, reikia viską iš naujo prisiminti, gi laikas žiauriai dildo praeities vaizdus... Ot, kad ir su tomis datomis. Galvoju dabar, kuomet tai galėjo būti. Palaukite truputį, paskaiciuosiu.

Sabas užtraukė keletą dūmų, suraukė antakius.

— Aha! Jei neklysiu, Kudirka man savo pirmąjį himno projektą skaitė 1893, o gal 1894 metais. Maždaug tuo laiku, kiek sako mano atmintis... O dabar toliau... Taigi, po kurio laiko vėl užsukau į Naumiestį su naujienomis iš tėviškės. Ir vėl likau nakvoti pas daktarą. Vėlai vakare kažkas pasibeldė į duris. Išsigandau, pamaniau, kad žandarai atėjo. Bet ne, įėjo kažkoks jaunas vyrukas, matyt, Kudirkos patikėtinis. Juodu kiek pasikalbėjo, paskui Kudirka jam padavė rankraščių pluoštą ir paprašė nunešti, kur reikia. Vyrukas jau norėjo išeiti, bet Kudirka jį sulaukė.

— Palauk! Ar žinai, kad ir sienos turi ausis! Dabar, brolyti, gau si atlikti ligonio rolę. Na, pradėk...

Ir vyrukas susirietė. Pradėjo dejuoti... Kudirka jį kamantinėja:

— Ar pakenti kopūstų rugštį?

— Nepakenčiu.

— Ar geri degtinę?

— Ne...

— Ar rūkai.

— Ne...

— Ar nejauti atšalimo nuo moteriškos lyties?

— Ne...

— Na, jeigu turi patraukimą prie moterų, tai pats greit pagysi...

Ir Kudirka surašė kažkokį nereikšmingą receptėlį, gi vyrukas jį, pasiėmęs išėjo dvilinkai susirietęs, į gatvę... Pro langą mes matėme, kaip tas vyrukas pataikė tiesiai ant žandaro. Vyrukas tik-

rai atrodė baisiai sergas. Žandaras, jį kiek pakamantinėjęs, apžiūrėjęs, receptą, parodė vaistinės link . . .

— Viskas tvarkoje! — tarė dr. Kudirka. — Žandarui nekilo įtarimo, nes receptas parašytas nuo vidurių skaudėjimo . . .

— Aha, — kalbėjo toliau, — pamiršau pasakyti, kad ties Kudirkos namais dieną ir naktį vaikščiojo žandaras, nesgi šis buvo po priežiūra. Aš irgi ateidavau pas Kudirką kaip ligonis. Išėiti būdavo sunkiau, kaip įeiti. Reikėdavo laukti progos. Būdavo, kai tik žandaras nueina pro vartus, iššoki paskui ir eini jo pėdomis. Kai žandaras grįšta atgal, susitinki su juo, lyg kad būtum sau atėjęs iš kažin kur, lyg eini sau ta gatve jau ilgą laiką . . . Taigi, kai tas vyrukas besiraitydamas išėjo, Kudirka vėl atidarė savo stalčių ir vėl išsiėmė popieros lapą.

— O dabar pasiklausyk kaip skamba Lietuvos himnas!

Kudirka skaitė kiek susijaudinęs. Iš jo balso tryško kažkokia šalta srovė, pereinanti per visą kūną. Aš stovėjau lyg žado netekęs. Himno žodžiai per daug jau sklandžiai liejosi iš autoriaus lūpų ir kai jis pabaigė skaityti, aš iš karto negalėjau nieko pasakyti. Kudirka taip pat atrodė kažkaip kilniau, vyriškiau.

— Daktare, — tariau aš atsipeikėjęs iš susijaudinimo, — ar mes sulauksime, kad tą himną giedos mūsų merginos, kaip savo mėgiamiausią giesmę?

— Aš manau, kad kada nors tą himną visi giedosite, — atsakė dr. V. Kudirka.

Tuomet, žinoma, aš nesupratau, ką norėjo pasakyti Vincas Kudirka.

Sabas numetė savo cigarą, atsisistojo, padavė ranką ir atsisveikindamas pasakė:

— Matai . . . susitinkame seniai pensininkai, pakalbame, prisimeiname, palyginame dabartį su praėjimais, o jūs, jaunieji, tik politikuojate apie protektoratus, koridorius, blokus, bet mažai kada pagalvojate apie Kudirką ir kitus anų laikų vyrus . . .

J. Kryvis.

ŽYMŲS AMERIKIEČIAI SVEIKINO AMERIKOS LIETUVIŲ SEIMĄ.

Amerikos Lietuvių Seimas įvykęs vasario 5 ir 6 d., New Yorke, gavo sveikinimų iš gubernatorių, senatorių ir kitų žymių amerikiečių. Keletą tokių sveikinimų mes čia patiekiamo mūsų skaitytojams.

Anthony A. Olis, Chairman National Convention of Americans of Lithuanian descent Hotel Pennsylvania.

Please convey my most cordial greetings and good wishes to all the officers, delegates and members assembled in your National Convention and their friends. I hope the meeting may be well-attended and enjoyable throughout.

DWIGHT H. GREEN,
Governor of Illinois

Anthony A. Olis, Chairman - Convention Pennsylvania Hotel.

Deeply regret my inability to attend your Convention account of urgent Senate Subcommittee assignment which keeps me in Washington. However I heartily commend your cooperation in the Fourth War Bond Campaign and trust you will extend my regards to all present.

JAS M. MEAD, U. S. S.

Anthony A. Olis.,
134 North LaSalle Street,
Chicago, Ill.

Appreciate immensely your invitation to deliver address Pennsylvania Hotel, New York, February fifth, but unfortunately shall be unable accept on account of illness Mrs. Reynolds making it impossible for me to leave city. Best wishes for successful Convention. Regards.

ROBERT R. REYNOLDS, USS.

To the Delegates to the Convention of Americans of Lithuanian Descent, Hotel Pennsylvania, New York, N. Y.
Gentlemen:

It affords me the utmost pleasure to extend to you through our Delegation from Maryland, and its Chairman, the Honorable William F. Laukaitis, my sincere greetings and best wishes for the success of your efforts towards the restoration of your Mother Country.

These are uncertain times, and no one can lift the veil that covers the future. However, with great global war being fought to preserve Democracy and Freedom throughout the World we may look

with confidence to a peace settlement that will recognize properly the rights of the smaller nations to regain their political integrity.

As Governor of Maryland, I will be gratified again this year to designate by Official Proclamation the 16th of February as Republic of Lithuania Day in Maryland, as an act of good-will on the part of the citizens of Maryland to the people of Lithuania and to all of Lithuanian birth or descent now residing in this Country.

With sincerest hopes that the people of Lithuania may quickly be freed from oppression and that their national aims which they treasure so highly may be realized to the fullest, I am

Sincerely yours,

HERBERT R. O'CONOR,
Governor of Maryland.

Mr. Anthony A. Olis,
Chairman National Convention of Americans of Lithuanian Descent, Hotel Pennsylvania, New York, N. Y.

Dear Mr. Olis:

Here is the statement I promised to send to your convention.

It gives me greatest pleasure to send a friendly greeting to the American citizens of Lithuanian ancestry now assembled in convention in New York City.

You are meeting at a time when your country is occupied by a foreign enemy. You are hopeful as I am, that the impending victory of the United Nations will return to Lithuania that independence to which she is entitled by virtue of her long national history, her individual culture and her brave struggles for national existence.

The leaders of the United Nations have pledged themselves and their governments to respect the right of every people to its own way of life. I hope, as you do, that after these harsh war years the people of Lithuania may be privileged to work out their own destiny in amicable cooperation with all their neighbors, large and small.

Sincerely yours,

H. V. KALTENBORN.

ATNAUJINKITE PRENUMERATĄ!

Margutis metams \$2.00
6755 South Western Avenue
CHICAGO, ILL.

BUY WAR BONDS BY PHONE
CALL THE VICTORY NUMBER

Sta 2424

DEDYTĖ JERONIMAS RAŠO SVEIKUČIAI

Ir vėl aš su pasakojimu apie a. Lietuvos Prezidento Antano Smetonos gyvenimą. Žinau, kad yra nemažai Margučio skaitytojų, katrie paeina nuo to krašto iš kur jisai yra kilęs. O be to, smagu pasiskaityti apie mūsų tautos veikėjų gyvenimą.

Prezidento Tėvai.

Prezidento senelis Kazimieras turėjo 1 valaką (apie 20 ha.) žemės ir septynetą vaikų: tris dukteris ir keturis sūnus. Prezidento tėvas Jonas buvo vyriausias, tad seneliui mirus paveldėjo iš jo dūminės pirkios antrą galą — kamara ir ketvirtą dalį valako, vadinasi, 5 ha. žemės.

Jono jaunystė nebuvo linksma. Dar mažam esant mirė motutė, ir tėvas vedė kitą. Nuo pat mažų dienų teko sunkiai dirbti, o pavalgyti nevisada sočiai gaudavo. Toks jau tada buvo baudžiauninkų gyvenimas: turėjo ir savo žemele apibėgti ir dvaro laukus sudoroti. Tad pilnų aruodų žmonės neturėdavo.

Jonas, matyt, yra buvęs sumanus ir rūpestingas vaikas. Anuo metu vaikščiodavo pasodžiais vienuoliai pranciškonai ir mokydavo vaikus katekizmo. Iš vieno tokio vienuolio Jonukas katekizmo besimokydamas išmoko skaityti ir truputį rašyti. O anais metais tai būdavo reta, kad baudžiauninko vaikas rašyti mokėtų. Rūpestingas vaikas, matydamas sunkų namiškių gyvenimą, nesėdėjo rankas sudėjęs, bet stengėsi pats kaip nors manytis. Aplinkui braškėjo girios, o medžių drevėse būdavo susispietusių bičių. Tad Jonukas kopdavo medų. Ir namiškiams duoną pasaldindavo ir, atliekamą medų parduodamas, sau skatiką

užsidirbdavo. Ši pramonė jam labai daug padėjo, kai išaugus teko trejus metus slapstyti miškuose, kad į "rekrutus" nepaimtų. Tada buvo taip nustatyta, kad Lietuvos dvarininkai turėdavo duoti paskirtą baudžiauninkų skaičių rusų kariuomenėn. Ką pagaudavo, tą ir atiduodavo. O iš kariuomenės retas kuris besugrįždavo, nes tarnauti reikėdavo po keliolika, o kartais ir keliasdešimt metų. Tad jauni vyrai, kurie negalėdavo pinigais nuo kariuomenės atsipirkti, turėdavo miškuose slapstyti, kad nepagautų. Jonas taip slapstėsi trejus metus, retai namuose tesirodymas. Tačiau sveikas ir tvirtas vyras buvo, tad joki vargai jo nepalaužė.

Prieš pat baudžios panaikinimą Jonas vedė iš Kartanų sodžiaus iš doros Kartanų šeimos Julijoną Kartanaičią. Tada dukterims kračio neduodavo, o jaunikis pats turėdavo išpirkti jaunąją iš dvaro, kuriame tėvai eidavo baudžios. Ir Jonas vesdamas sumokėjo už Julijoną šilų dvarui 10 rublių ir tris gorčius medaus. Tai pagal tą laiką buvo didelis pinigas, ir Jonas jį buvo iš bičių užsidirbęs. Kantrūs, darbštūs ir teisingi žmonės buvo Prezidento tėveliai. Gyveno sandarmiai, susiklausydami. Savo mažąjį ūkį tvarkė, tačiau pradžioje įvairios ūkiškos bėdos labai vargino jaunąją šeimą. Tai nederlius pasitaikydavo, tai arklys nunykdamas, tai vėl kokia negerovė prislėgdavo. Bet darbštūs ir paslankūs žmonės nenusimena. Juo daugiau dirbo. Nusipirks, būdavo arkli, o jis nuagaišta arba kas pavagia. Tad kartais tekdavo miške degimuose grėbliu išpurentose vietose grūdų pasisėti.

Dirbk, Ir Dievas Padės

— Dirbk, ir Dievas padės, — dažnai kartodavo Jonas Smetona. Ir neapsiriko. Ėmė sektis. Sako, kalvis Simonas nusipirkes kartą už pusantro rublio kumelaitę ir atidavęs Jonui ganiavon. Taip sulys, kad Jonas malku kasmet kalvivi atvežtų. Ši kumelaitė per 7 metus 7 kumeliukus Jonui atvedusi. Tai buvusi didelė parama jo kukliam ūkiui.

Tuo tarpu ir baudžiaiva pasibai-gė. Ūkininkai pasijuto laisvi žmonės, ėmė dar labiau gerinti savo buitį. Jonas, sutaupe skatiką, miško gabalėlį nupirkdavo ir pas-kui jį parduodamas kiek pelnydavo arba kur žemės sklypą iš-

nuomodavo. Pagaliau pripirko dar trejetą hektarų, o broliui mirus gavo jo dalies dalį, tad žemės susidarė apie 10 ha. Tačiau ir vaiku buvo septynetas. Reikėjo ir apvilkti ir pavalgydinti. Ištaigos Smetonų šeima nematė. Mastėsi kaip išbanydami. Viską stengėsi patys pasidaryti. Žmona gražiai austi mokėjo, o vyras visokios rankų pramonės buvo žinovas. Ir rakan-dą pats pasidaro ir kralikų odos kepures pats sau ir vaikams pasiuva.

Nors sunkiai dirbo ir vargingai gyveno Smetonų šeima, tačiau nebuvo paskendus vienas savo reikaluose. Artimo bėdoms taip pat nebuvo kurčia. Sako, nebuvę apylinkėj numirėlio, kurio Jonas nebūtų apgiedojęs ir į kapus palydėjęs. Kaimynai pasakoja, kad jis savo rankomis esąs 90 grabų vargšams padirbęs. Jono krikštovaičių taip pat buvusi pilna apylinkė. Kas tik paprašydavęs kokios paslaugos, niekam neatsakydavęs.

Apie jo gailestingumą taip pat yra išsilikę keletas pasakojimų.

Grįžta kartą žiemą Jonas iš miško ir mato — kažkas pusnynuose dluoja. Manė, kad gyvulys. Prieina arčiau, žiūri — moteriškė su vaiku.

— Ką tu čia darai, moterėl? — klausia.

— Aš pavargėlė, geradary. Vaikščioju per žmones, meldžiausi nakvynės, bet niekas neįleidžia. Mat, vaikas raupais serga. Tad einu į mišką, po eglaitę kur pernaktuosiu.

— Bijok Dievo! Su sergančiu vaiku į mišką... Einam pas mus.

Parsivedė pavargėlę namo. Žmona pataisė čia pat gryčioj guolį.

— Gyvenk, kol vaikas pasveiks.

Taip pavargėlė ir išgyvenusi kelias saavites, kol vaikas sugijo.

Žmona ir duktė Marė užsikrėtė raupais, bet taip lengvai sirgo, kad jokių žymių nepasiliko. Pas-kui Jonas pats savo vaikus įskiepijęs, kad sunkiai kada nesusirgtų.

Arba vėl kitas va atsitikimas. Pradžioj Jonui labai nesisekė su arkliais. Sako, 12 arklių pirkęs ir nė vieno nepardavęs. Tai nuagaišdavo, tai kas pavogdavo. Kartą pavasarį Raguvoj nusipirkes už 5 rublius kuiną ir dvi dienas namo vedęs: toks buvęs menkas. Kai kuiniukas šeriamas kiek atkiuto, Jonas ruošėsi jau eiti lauko artų. Bet čia nauja bėda. Arklys, pasirodė, vogtas buvęs. Atsišaukė sa-

vininkas ir atsiėmė. Tą žmogų, iš kurio jis buvo arklių pirkęs, suradęs vargais negalais Andrionišky. Pasiėmęs seniūną, nuėjęs pas tą vagį 5 rublių atsiimtų. Nueina, žiūri—vagių pirkelė dar prastesnė už jo, vaikai nuplyšę, nuskure, išbadėjusiais veidais. Seniūnas sako: "Imk duknas." Bet Jonas pagalvojo, atsiduso ir, nieko nepaėmęs, išėjo. Grįždamas namo sustojęs prie kryžiaus ir ėmęs verkti, neišmanydamas, kaip reiks toliau gyventi, su kuo žemelę dirbti. Paskui užmigęs. O kai pabudo, vėl pasidarė lengviau.

—Manysiuos šiuos metus be arklio. Dirbsiu kitiems, gausiu už dienas arklių apsiarti, o įvąs pats rezginėmis namo susinešiu.

Kaip nutarė, taip ir padarė. Išgyveno tuos metus be arklio, pats savo pečiais visus darbus pakėlė.

Gailestingas, bet ir patvarus buvo žmogus Jonas Smetona. O jo teisingumas buvo visos apylinkės garbinamas. Ar susiginčys kas ar susivaidys — tuoj, būdavo, ir eina į Joną abi šalys teisybės ieškotų. Daug tokių bylų jis savo kaimynams išspresdavo. Moterėlės uždirbtus skatikus Jonui patikėdavo, nešdavo jam laikyti. Ir nebuvo atsitikimo, kad prireikus kuri nebūtų savo padėtų sątaupų tuojau atgavusi.

Smetonų šeimoje žydėjo sandarmė ir susiklausymas. Julijona Smetonienė, Prezidento motina, buvo labai paslanki ir širdinga moteriškė. Sako, kad per 25 bendro gyvenimo metus vyras su žmona nebuvo nė karto stipriai susibarę. Namie žiūrėdavo tvarkos ir vaikus tvarkos mokė. Aprūkusiomis lubomis ir sienomis, dūminė trobelė būdavo visuomet švariai iššluota, lovos paklotos, stalai numazgotas. Vaikai turėjo kiekvienas savo šaukštą ir savo dubenėlį. Čia jau tada buvo įvestas sveikas paprotys nevalgyti iš vieno dubens. Vandens praustis irgi nesigailėta. Taip prižiūrima šeima sveika augo ir brendo. Smetonų visas septynetas išaugo ir susilaukė gražaus amželio.

Ir motina ir tėvas žinojo daug pasakų ir mokėdavo jas pasakoti. Ilgus žiemos vakarus prie balanos vaikai klausydavosi įvairių senoviškų pasakojimų apie raganas, apie žalčius, apie razumnuosius brolius ir geraširdį durnelių, ku-

riam visada gerai klodavosi. Tėvas dažnai ir knygą atsivertęs paskaitydavo arba ką paskaitęs papasakodavo. Ypač didelėj pagarboj buvo laikoma odiniais apdarais aptaisytas vyskupo Giedraičio "Naujasis Testamentas". Jonas Smetona buvo didelis vyskupo Valančiaus gerbėjas. Turėjo jo keletą knygų ir nekartą pėsčias eidavo 100 kilometrų į Kauną vyskupo pamatytų.

Šioj ano meto vargingoj, bet šviesioj, širdingoj ir dievobaimingoj šeimoj laimė gimti ir augti pirmajam atgimusios Lietuvos Vadui Antanui Smetonai.

Kitą kartą daugiau parašysiu iš tos knygos, katroj, aprašyta a. a. A. Smetonos gyvenimas. O dabar, likite sveikučiai iki kito karto. Norėjau dar kaip ką parašyti, bet... tas Margučio redaktorius didelis cenzorius. Jis ima ir išbrauko mano raštus. Anąsyk, kaip nuėjau pikt Karo Bonų pas jį, tai nusinešiau raštų apie Amerikos Lietuvių Seimo dalykus, tai jis paskaitė, paskaitė kai kurias vietas ir sako: Tamista nesiduok cenzūroti. Negražu. Laikykis savo nusistatymo galvoje, o su rašymu būk atsargus. Negerai ką nors parašai ir paskui duodi "kucijų" kitiems redaktoriams, mane "tarukuoti"... Geriau rašyk apie ką nors kitą, o tuos reikalus apie katruos mes, redaktoriai ginčijamės, palik mums diskusuoti...

Tai ot, ir daryk ką darąs! Kur nepasisuksi - cenzūra. Gan labai durnai atrodo. Tie redaktoriai savo laikraščiuose kad pučia, kad rašo apie laisvę, apie nevaržymą, o tik parašyk kiek biski teisybės - žiūrėk ir cenzuroja. Nepatinka kad į akis teisybę droži. Ir dar kitas dalykas. Kada Lietuvoje įvedė cenzūrą Smetonos-Voldemaro raštams, prie krikdemų valdžios, tai buvo gerai. Ir dar Smetoną į kalėjimą įkišo. O kada Smetonos valdžia biskį cenzūros įvedė, tai tuojau pradėjo krikdemai rėkti. Girdi, tautininkų valdžia cenzūrą įvedė! O kas čia tokio? Juk ir pas mus, demokratiškiausioj šaly Amerikoj, irgi yra cenzūra...

Tai matot koki dalykai dedasi šiame amžiuje, kada laisvių laisvės plevėsuoja...

Iki kitam sykiui likite sveikučiai!

Jūsų JERONIMAS.

KARAN

Gaudžia trimytas,
Žvanga kardai —
Joja kareivių
Pulkų pulkai...

Oi, Dieve brangus,
Kaip čia gražu!
Kareivių būti
Oi, kaip smagu!

Ve, mylimasis
Joja priekiu...
Kaip taip po draugei,
Kad taip sykiu!...

Nedatūrėsiu,
Stok, mielas, stok!
Kareivio rūbą
Ir man... neįok!...

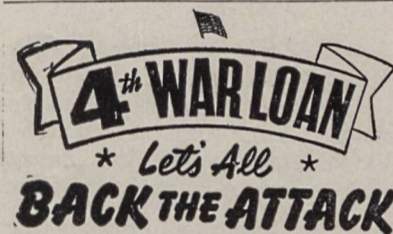
Kas?! Ar nemielas?!
Tai bučkį duok...
Et, pavyduolis
Tu man bejuok!...

Tai bent likimas:
Būt arba žūt —
Kaip gera vyrų,
Kaip gera būt!...

Oi, mergužėle,
Oi, atsargiai...
Kas gi ten tolyj
Dunksi skardžiai?!...

Grįžta kareivių
Resvi pulkai...
Kur mylimasis?!
Nebematai?!...

Paparonis.

UŽSIRAŠYK AMERIKOS

"LIETUVIŲ NAUJIENOS"

Tai pigiausias ir gražiausias mėnesinis žurnalas, 24 puslapių.

Prenumerata metams tik 50 centų.

"LIETUVIŲ NAUJIENOS"

332 No. 6th Street

Philadelphia, Pa.

Prenumeruokite

"MARGUTIS"

Sau ir Kitiems, Nes Margutis Yra Įdomus ir Lietuviškomis Liaudies Dainelėmis ir Pasiskaitymais Pripildytas.

PASKELBĖJAI LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS PROKLAMACIJŲ

STATE OF ILLINOIS

Executive Office of Governor
Springfield, Ill.

PROCLAMATION

REPUBLIC OF LITHUANIA DAY

"Twenty-six years ago, on February 16, the Republic of Lithuania was established under a constitutional government. The formation of this modern nation was brought about in recognition of the distinctive language, culture and traditions of its people.

"Americans of Lithuanian birth or descent cherish the hope that Lithuanian freedom and independence, temporarily overthrown by the fortunes of war, may ultimately be fully restored. The anniversary of the establishment of that friendly republic is a day of especial meaning.

"Now, Therefore, I, Dwight H. Green, Governor of the State of Illinois, do hereby proclaim Wednesday, February 16, of the present year, as Republic of Lithuania Day throughout Illinois and request the appropriate observance of the occasion."

Lietuvių kalboje proklamacija skamba sekančiai:

Prieš 26 metus, vasario 16-tą, Lietuvos Respublika buvo įkurta su konstitucine valdžia. Sudarymas šios modernios tautos buvo atliktas pripažįstant jos savitą kalbą, kultūrą ir žmonių tradicijas.

Lietuvių kilmės amerikoniai turi viltį, kad Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė, laikinai sutrempta karo ūkurio, galų gale bus atsteigta. Metinė diena įkurimo šios draugiškos respublikos turi specialios reikšmės.

Dabar, Todėl, Aš, Dwight H. Green, Illinois Valstijos Gubernatorius, šiuo skelbiu trečiadienį, vasario 16-tą, einamųjų metų, kaip Lietuvos Respublikos Dieną visoje valstijoje ir prašau tą įvykį tinkamai atžymėti.

STATE OF MICHIGAN

Executive Office Lansing

PROCLAMATION

WHEREAS, the Republic of Lithuania was established on February 16, 1918, as a modern nation under a constitutional government; and

WHEREAS, as the result of the aggression of totalitarian forces this Nation's principles of freedom and democracy are being challenged and untold suffering created, and

WHEREAS, three million people of Lithuania for no other reason than their geographic location have seen their independence jeopardized; and

WHEREAS, the future happiness and security of the world depend upon the restoration of a self-government in those nations who have felt the force of tyranny; and

WHEREAS, February 16, 1944 is the twenty-sixth anniversary of the independence of the Republic of Lithuania and this anniversary is thus an occasion of utmost importance to the Lithuanians of Michigan;

NOW, THEREFORE, I, Harry F. Kelly, Governor of the State of Michigan do hereby proclaim Wednesday, February 16th, 1944, as "Republic of Lithuania Day", and request that it be properly observed.

(SEAL)

BY THE GOVERNOR
HERMAN H. DIGNAN
Secretary of State

Given under my hand and the Great Seal of the State of Michigan, this sixteenth day of February, in the year of Our Lord, One Thousand Nine Hundred forty-four, and of the Commonwealth, the One Hundred Eighth.

HARRY F. KELLY,
Governor

STATE OF OHIO

Executive Office of Governor
Columbus

PROCLAMATION

REPUBLIC OF LITHUANIA DAY

WHEREAS, February 16th, 1944, will be the twenty-sixth anniversary of the Independence of the Republic of Lithuania, and will be observed throughout the Country as Republic of Lithuania Day; and

WHEREAS, the people of Lithuania, like those of other occupied countries are suffering hardship, deprivation and enslavement at the hands of the Axis, and

WHEREAS, there are some eighty thousand persons of Lithuanian descent in the State of Ohio, who are loyal Americans and who are devoted to the cause for which this nation now struggles;

NOW, THEREFORE, I, JOHN W. BRICKER, Governor of the State of Ohio, do hereby designate Wednesday, February 16th, 1944, as "REPUBLIC OF LITHUANIA DAY", in Ohio, and I do hereby call upon all interested persons, groups and organizations to cooperate appropriately in its observance.

THE GREAT SEAL, by

JOHN W. BRICKER

In witness whereof I have hereunto set my hand and caused the Great Seal of the State of Ohio to be affixed at Columbus, this Sixteenth day of February, in the Year of Our Lord, One Thousand Nine Hundred Forty-Four.

REMKIME AMERIKOS
VALDŽIA IR PREZIDENTO
ROOSEVELT'O
POLITIKA

LIETUVIŲ LITERATūros ISTORIJA

(Tęsinys iš Gruodžio 30 d.,
1943 m. Margučio).

- d) auklėtojams "Pasakojimas Antano Tretininko", kur Antanas Tretininkas, auklėtojas, bevaikščioldamas per žmones, "antsigulęs" moko vaikus už valgi ir drabą. Jis nevien vaikus moko, bet šaukia ir motinas imti tinkamiau auklėti naują kartą. Jis joms sako, kad geriausias auklėjimo būdas esąs pavyzdys. Del to tėvai, o labiausia motinos, kurių globoje esančios visos vaikų dienos, ir turi būti, kiek galint, tobulo žmogaus pavyzdys. Valančius Antano lūpomis nesitenkina tik dabarties gyvenimo mokymu. Bet, kaip visur, jis duoda to gyvenimo gyvų pavyzdžių. Atskleidžia keletą senųjų Lietuvos istorijos dienų, parodydamas šalies meilę, pasišventimą, narsumą, galybę.

**ŽEMAIČIŲ VYSKUPAS
MOTIEJUS VALANČIUS**

Be šių raštų Valančius ne mažą yra davęs įvairaus turinio tikybinių knygelių. Be to jis surinko ir išleido "Patarles Žemaitiu" ir davė "Žemaitiu Wiskupiste", tą dviem daugelio metų ir sunkaus darbo vaisių, surankiotą Kražių ir kitų mokyklų ir parapijų archyvuose.

Valančius savo raštus skyrė ne intelligentams, bet liaudžiai. Jis, visą laiką susidurdamas ir turėdamas rei-

kalų su valstiečiais, gerai pažino kalbą. Jo raštų kalba lengva, gyva, vaizdinga. Jis tiek kalbos turtų paliko savo raštuose, jog nagrinėjant stilistiką pirmiausia reikia imti Valančiaus raštus. Valančius rašė žemaičių tarme, bet ne visai jos laikydamasis.

2) Simanas Daukantas (1793-1864 m.), išėjęs Vilniaus universitetą, pirmasis lietuvių istorininkas ir populiaringas. Jis savo raštais siekė dviejų tikslų: dirbti nuskurdusių, tamsių žmonių naudai ir dirbti Lietuvos garbei. Del to jis rašo įvairių mokslo šakų: iš istorijos, iš kalbotyros, iš ūkio mokslų; renka dainas, pasakas ir patarles; verčia Fedro pasakėčias. Žymiausi jo darbai šie:

- a) Budas senovės Lijtuvių Kalnieniu ir Žemaitiu" (1845 m.).
b) "Pasakojimas apie Weikalus Lijtuvių tautos senovę, (1893 m.).
c) "Istorijė Žemaitiszkā" ("Lietuvos Istorija" — du tomai) (1893—1897 m.).

Situose raštuose jis tyrinėja Lietuvos praeitį nuo žilos senovės iki Liublino unijos. Šie Daukanto darbai yra šalingi. Rašytojas — karštas tėvynės mylėtojas, kuriam terūpėjo Lietuvos garbė, nors rašo faktinę praeitį, bet visur ją vainikuoja tobuliausios garbės vainiku keldamas aikštėn kunigaikščių, karžygių nepaprastumą, tobulumą, jų milžiniškus žygius. Jo senovės lietuviai taip tobuli, taip kultūringi, jog atrodo kur prasinešą pro vėlesnių laikų gyventojus.

d) "Abeciela Lijtuvių Kalnieniu ir Žemaitiu kalbos" (1842 m.), kur įdėta maldų, tikybos dalykų, pamokymų, pasakų, ir kitos medžiagos skaitymui.

e) Lenkų ir lietuvių kalbos žodynas (neišleistas).

f) Visa eilė populiariacijų.

Daukantas rašė irgi žemaičių (Pakuršės) tarme. Jo raštų kalba ir stilius sunkokas. Tantai veikiauusiai del to, kad Daukantas uoliai vengė ir valė savo raštų kalbą nuo visokių svetimybų.

3) Laurynas Ivinskis (m. 1883 m.), mokytojas, pasižymėjęs savo kalendoriais, kurių išleido apie 20, nuo 1846 m. lig 1865 m. Šie kalendoriai lietuvių spausdintojo žodžio istorijai turi didelės reikšmės, nes jie tuo metu iki "Ausrai" pasirodant buvo kaip ir tam tikri laikraščiai. Tų kalendorių turinys įvairus: juose buvo ne tik paprastosios kalendorių ži-

nelės, bet ir patarimų, tikybinio turinio straipsnelių, dorinių apsakymėlių, Lietuvos, Rusijos ir kitų kraštų istorinių žinių, pasakų, Poškos, Valiūno, Barono ir kitų rašytojų kūrinų.

Be to Ivinskis išvertė Miltono "Pragaišintą rojų" ir Junko "Naktį" (išspausdintus Amerikoje 1897 m.) ir rankraščiuose paliko žodyną (nebaigtą), lietuvių kalbos gramatiką, daug folkloro, botaninę, zoologinę ir mineraloginę nomenklatūrą.

4) Juozapas Dovydaitis (1825 — 1882 m.), kunigas, davęs žmonių mėgiamus pamokomus apsakymėlius "Saulieniszkis senelis" (3 dalys).

5) Jurgis Pabrėža (1771 — 1849 m.), kunigas, palikęs keliolika botanikos darbų, išleistų vėliau (1900 m.) Amerikoje.

6) A. Jasaitis (Jasevičius, m. 1884 m.), kunigas, dar prieš 30—31 m. sukilimą mėginęs rašinėti eilėraščių. Paskui būdamas ištremtas nenustojęs rašyti pasiilgimo eilėraščių ir laiškų. Kiek vertingesni jo eilėraščiai ištrėmime rašyti.

7) J. Želvavičia, kunigas, vertęs Krilovo pasakėčių. Jo eiliuotiniai vertimai silpnoki, nelankstūs, sunkūs. Eiliuotinė kalba jis apskatinėjęs ir "Senajo Įstatymo" dalykus.

8) K. Praniauckiūtė (Proniewska, 1830 — 1859 m.), žinoma savo laikais žemaičiuose poetė, mėginusi, būdama Barono įtakoje, ir lietuviškai kurti. Ji yra vertusi atskiras "Vitolio raudos" vietas. Sakoma ją pažadinus Baroną į literatūros darbą.

Valančius, Daukantas, Ivinskis ir kiti, grupiavęsi apie šiuos rašytojus, davę raštų liaudžiai, rašė žemaitiškai. Del to jų raštai tik žemaičių kilmės žmonių ir tebuvo skaitomi. Kiti — rytų ir vakarų aukštaičiai del tarmių skirtumo tų vyrų darbais nesinaudoję. Rytų aukštaičiams buvo rašęs Strazdas, gi vakarų aukštaičiams prieinamiausias buvo Duonelaitis, bet, dėja, jo raštai nei pirmiau nei dabar žmonėse nebuvo plačiai žinomi.

Bet štai ir aukštaičiai nepalieka be rašytojų. Jų tarpe iškyla keli populiariausi tų laikų rašytojai.

Tai buvo

a) Vakarų aukštaičiuose

Ant. Tatarė (1805 — 1889 m.), kunigas, rašęs zanavykų tarme. Kaip Valančiui, taip ir Tatarėi labiausiai

(Bus daugiau)

PERDUOK KITIEMS...

KURIEMS REIKALINGA

IŠKEISK nevartojamus reikmenis į Karo Stampas

VISI pasinaudos kuomet iškeisi nevartojamus reikmenis į Karo Stampas.

Karo darbininkas, arba kas kitas, kuriam reikia elektrinių laiką taupinamų reikmenų, galės pirkti juos, pertaisytus jūsų dylerio.

Jūs gausit stampas—kurios pagelbės įsigyti elektrinių reikmenį į savo virtuvę.

Pastaba: Commonwealth Edison Company neperka vartotų elektrinių reikmenų dėl pardavimo, bet maloniai pagelbės Chicago Dyleriams šiame patriotiškam iškeitimo plane.

Uncle Sam vartos jūsų Karo Stampų pinigus.

Tiktai priešas pralaimės iškeičiant į Karo Stampas.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

TIMELESS LITHUANIA

Anglų kalboje, Lietuvių tautos ir Lietuvos Valstybės istorija. Tai knyga, kurią turi įsigyti kiekvienas lietuvis ir ją duoti savo vaikams perskaityti, kad susipažintų su savo tėvų tauta, su jos atsteigta valstybe. Tą knygą parašė Amerikos Suvienytų Valstybių Ministras Lietuvai DR. OWEN C. NOREM. Jo kelių metų studijos Lietuvoje, davė šiai knygai geros medžiagos.

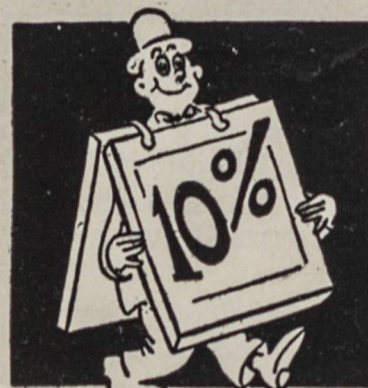
Kuomet jūs perskaitysite tą knygą, tai duokite kaimynams (ne-lietuviams) perskaityti. Lai jie susipažysta su lietuvių tauta, su senovės ir naująją Lietuvos valstybe.

Knygos kaina TRYS DOLERIAI. Ją galite gauti Marguty nusipirkti. Siunčiant paštu, reikės mokėti už persiuntimą.

TIMELESS LITHUANIA, knyga, turi daug paveikslų ir Lietuvos žemėlapius: dabartinės ir senovinės Lietuvos valstybės. Knyga gražiose apdaruose ir daug įdomios lietuvių istorijai medžiagos.

MARGUTIS

6755 So. Western Avenue
Chicago, Ill.

**Ten Per Cent
OF YOUR INCOME**
should be going into
U.S. War Bonds and Stamps

ČIAP SUI

Rašo Pūstapēdis

Dažnai mūsų redaktoriai sako: "Gavome žinias iš tikrų šaltinių". Užtat tos "visokios žinios" taip "šaltos", kad skaitant, žmogų drebulys supurto. Žinome ir tokių redaktorių, kurie žinias semia tiesiog iš "purvinų pelkių", kurios dvokia pastipusia kate...

Rusai ir vokiačiai, nori visos Europos. Lenkai nori Baltgudijos, Ukrainos ir Lietuvos sostinės Vilniaus. O Lietuviai nieko nenori, kaip tik savo žemių, kurios jiems priklauso. Bet ir jų nenori niekas lietuviams duoti. Pasirodo, kad turi būt plėšikas ir panevalia pasimti, kaip mūsų draugučiai, kad daro (Hitleris su Stalinu), o kitaip, tai "šniušt" - negausi...

Skaičiau amerikoniškuose laikraščiuose, kad jau ketvirtas laivas bevažiuojant skersai perlūžo. Vieną iš tokių laivų gavo draugas Stalinas. Well, jeigu jo laivas perlūžo, tai vieną pusę gali padovanojoti savo draugučiui Adolfui, o kitą sau pasilikti. Juk jiedu moka dalintis. Jeigu jiedviem pasisekė pasidalinti Lenkiją, tai gali pasidalyti ir tokį laivą...

Buvo laikai, kada mes mokėjome 10 centų už "kėksą", o dabar, nekuriose vietose, jau 9 centai vienas o jeigu pasiderėjęs gauni už 8 centus, tai džiaugiesi barginą gavęs. Tai kodėl neuždėjo "lubų" ant "kėksų"?...

Sakoma, kad lietuviai silkę valgo su karštu bulve, o žydai, tai su pyragu. Aš sakysiu, kad tai melas. Ir vieni ir kiti, ir aš ir jus, mes visi valgome silkę su burna...

Dažnai girdime pastabą, kad žmogaus burna turi būt švari. O man atrodo, kad žmogaus burna, tai kaip švarko kešenius "durtina". Imkime tokius šiaučius, staliorius: jie į burną susikemša vi-

nis. Ant strytkario, žmones į burną ir pinigus ir tankiausiai transferius irgi susikemša, o kiek jūs rasi žmonių, katrie tiek tabako prisikemša į burną, kad kartais į bliozę tiek nesukimštum...

Moterys rašo, pradėjo nešiot kojines (pančekas) iš pieno padirbtas. Tai aš manau, kad neužilgo skrybėlaitės pradės dirbti iš sviesto, ba jos bijo lietaus. Juk jeigu lašinius padaro iš išrūgų, tai kodėl iš sviesto nepadaryti skrybėlaitės? Dabar "cūdų" amžius. Žiūrėkit kiek iš komunistų pridirbta "demokratų"!...

Vienas aprašytojas Arkansuose lietuvius ūkininkus, kurie gyvena netoli Hot Springs kalnuose, tebisi, kaip jie "verčiasi ūkiuose"... Tai ot razumas to žmogaus! Man rodos, kad "verstis" nuo kalno, labai lengva. Kaip bematant ražožių apsisiversi. Lygumose, tai sunku "verstis". Turi būt labai geras akrobatas...

Kai kurie "redaktoriai" įsivedė cenzūrą į savo laikraščius ir aprašydami Amerikos Lietuvių Seimą Niujorke, nevadina SEIMU, o tik "suvažiavimu" ir tai ne lietuvių, o tik tautininkų. Žinoma, čia pas mus Amerikoje, gali ką nori kaip nori rašyti apie kitus, tik apie save gerai rašyk. To matyt prisilaiko ir mūsų "demokratiški" redaktoriai. Vadinkite dabar kaip norite, o visas pasaulis žino, kad įvyko Amerikos Lietuvių Seimas.

Kas ne-kas, o Sovietai, tai seka tu, taip vadinamų, "smetonininkų" darbus Amerikoje. Aną metą, kaip Sovietai susovietinę lietuvių išvežė apgyvenimui į Ciberiją, tai "smetonininkai" čia sukruto rinkti aukas, įsteigė šelpimo fondą ir t. t. Sovietai tada norėdami, kad lietuviai nepasiektų anuos su aukomis ir užtarimais, susimislijo kariauti su Hitleriu. Dabar, kada Hitleris atiduoda sovietams Lietuvą, tai tie patys "smetonininkai" šaukia Seimą Niujorke, ir čia vėl Sovietai "pakiša koją". Jie "atiduoda Lietuvai viską" ir net "balną" Sovietuose. Vadinasi, jūs nieko nereikalaukite; mes jūsų "broliams viską atiduodame, ko jūs iš mūsų reikalaujate?"... Turbūt tie "smetonininkai" turi "macę", kad su jais skaitosi ir jų darbus, veikimą seka...

SUKTINIS

(Muzika A. Vanagaičio)

Jūs, bernyčiai apgavikai,
Pliki esat, kaip tilvikai,
Jums patinka ne mergelė,
Tik didesnė jos dalelė.

Šok, sesele vainikuota,
Kol dar vargo nežinai...
Ištekėjus pasijusi,
Jog laisvužės netekai.

Vai, gurdulės jūs, mergytės,
Meilios esat, lyg katytės...
Daug ko mokat prižadėti,
Bet nestengiat ištesėti!

Šok, bernyti jaunasai,
Kol dar vargo nežinai...
Apsivedęs pasijusi,
Jog laisvužės netekai.

Jūs, benyčiai apgavikai,
Pliki esat, kaip tilvikai;
Daug pristraksit, prigalvojat,
Kol mergytę paviliojat.

Šok, sesele vainikuota,
Kol dar vargo nežinai...
Ištekėjus pasijusi,
Jog laisvužės netekai.

Vai, gudruolės jūs, mergytės,
Meilios esat, lyg katytės.
Prisišaipot, prisistaiptot,
Kol bernytį susigraibot.

Šok, bernyti jaunasai,
Kol dar vargo nežinai...
Apsvedęs pasijusi,
Jog laisvužės netekai.

Pararonis.

PASTABOS:

Sekmadienyje, Vasario 13 d., 2515 West 45th Street, t. y. p. Deringių namuose, įvyko mūsų organizacijos eilinis susirinkimas. Daug reikalų aptarta. Beto delegatai iš seimo įvykusio New York'e, Vasario 5-6 dienomis išdavė raportus. Pasirodo, kad Amerikos Lietuvių Seimas praėjo labai gražiai ir pasekmingai.

Kaip žinoma, ateinantį sekmadienį mūsų kauliukų lošimo sueiga ir dieną, Vasario 20 dieną, įvyksta vakare linksmi šokiai. Visi nariai labai darbavosi, todėl atrodo, kad sueiga bus gana skaitlinga. Įvyks: Vengeliausko salėje, 45th ir Talman ave., 4 val. po pietų kauliukų lošimas, gi 7 val. vakare prasidės šokiai. K. Urnežio orkestrai grojant.

STASYS LITVINAS

sako:

NAMŲ SAVININKAI! APTAISY-
KITE NAMĄ! LENTOS, BAL-
KIAI, DURYS, LANGAI IR VI-
SOKIA MEDŽIAGA. KREIPKI-
TĖS Į —

Carr-Moody Lumber Company

3039 SO. HALSTED STREET

Telephone Victory 1272

CHICAGO, ILL.

CONRAD

Photo Studio

FOTOGRAFAS

Studija įrengta
moderniškomis
pirmos rūšies su
užlaidomis ir
Hollywood švie-
somis. Darbas
garantuotas.
420 W. 63rd St.

Tel. Englewood 5840—5883

Atsinaujinkite Margučio Prenumeratą! Mar-
gutis metams kainuoja \$2.00, pusei metų \$1.00.
Adresas: 6755 So. Western Ave., Chicago, Ill.

LAIDOJANT PASITARNAUS LIETUVIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Nariai Chicagos Liet. Laidotuvių Direktorių Asociacijos

Tel. YARds 0781-0782

I. J. Zolp

1646 WEST 46th STREET

Telephone CANal 2515

Lachawicz ir Sūnai

2314 WEST 23rd STREET

10758 SOUTH MICHIGAN AVENUE
PHONE PULLMAN 1270

Telefonas YARds 1419

P. J. Ridikas

3354 SOUTH HALSTED STREET
Skyrius: 710 WEST 18th STREET

Tel. YARds 4908

Antanas M. Phillips

3307 SO. LITUANICA AVE.

Tel. YARds 1138-1139

Mažeika ir Evanauskas

3319 SO. LITUANICA AVE.

Tel. PULLman 9661

Leonard F. Bukauskas

10821 SO. MICHIGAN AVE.

Tel. LAFayette 3572

J. Liulevičius

4348 SO. CALIFORNIA AVE.

KOPLYČIOS DYKAI VIŠOSE MIESTO
DALYSE AMBULANCE PATARNAVIMAS
DIENĄ IR NAKTĮ

